

છાણીયુ ખાતર: આશરે હેક્ટર દિઠ ૨૦ ટન આપવું.

વોટર સોલ્યુબલ: રાસાયણીક ખાતર ૬૦:૨૦:૨૦ ના.ફો.પો./છોડ ફર્ટીગેશન દ્વારા ૧૦ દિવસના અંતરે (એપ્રિલ થી મે તથા ઓક્ટોબર થી નવેમ્બર) સરખા હપ્તામાં આપવું જોઈએ એટલે કે ૫:૧.૬૭:૧.૬૭ ગ્રામ ના.ફો.પો./છોડ પ્રતિ એક હપ્તામાં આપવું પડે.

છાંટણી

સારી ગુણવત્તા વાળા ફૂલ મેળવવા છાંટણી અગત્યની બાબત છે. પધ્ધતિસર છાંટણી કરેલ છોડની ડાળીઓ સમતોલ પણે ગોઠવાયેલ દેખાય છે તેમાથી નીકળતી ડાળીઓમાં સારી ગુણવત્તા વાળા મોટા ફૂલો બેસે છે. ગુજરાત રાજ્ય માટે ઓક્ટોબર માસનું બીજું અઠવાડિયું છાંટણી માટે વધુ અનુકૂળ છે.

ફૂલ ઉતારવા

ફૂલો વહેલી સવારે અથવા મોડી સાંજે સાધારણ ખીલવાની તૈયારી વાળા ઉતારવા જોઈએ.

ઉત્પાદન

આધુનીક ખેતી પધ્ધતિથી હેક્ટરે લગભગ ૫ થી ૬ લાખ જેટલા ફૂલોનું ઉત્પાદન થાય છે.

પાક સંરક્ષણ

કૃષિ યુનિવર્સિટી તથા કૃષિ સાથે સંકળાયેલ સંસ્થાઓની વખતો વખતની ભલામણ મુજબ સંરક્ષણ ના પગલા ભરવા જરૂરી છે.

અર્થકરણ

ટપક પધ્ધતિનો વાર્ષિક ખર્ચ (રૂા./હે) –	૧૫,૦૦૦/-
આવરણ (કાળુ પ્લાસ્ટીક) ખર્ચ (રૂા./હે) –	૩૦,૦૦૦/-
ખેતી ખર્ચ (રૂા./હે) –	૧,૫૫,૦૦૦/-
ફૂલ ખર્ચ (રૂા./હે) –	૨,૦૦,૦૦૦/-
ફૂલ આવક (રૂા./હે) –	૪,૫૦,૦૦૦/-
ચોખ્ખી આવક (રૂા./હે) –	૨,૫૦,૦૦૦/-

ગુલાબની આધુનીક ખેતીમાં ખાતર તથા પિયત વ્યવસ્થાપન

સંકલન

ઈજ. બી.એમ. સોલીયા, ઈજ. એન.જી. સવાણી, ડો. સી.એસ. દેસાઈ, ડો.એસ.એલ. પવાર, ડો. જે.એમ. પટેલ, ડો.વી.આર. નાયક, શ્રી. આર.બી. પટેલ અને ડો. વી.પી. ઉસદડીયા

જળ અને જમીન વ્યવસ્થાપન સંશોધન યુનિટ

નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી, નવસારી

વર્ષ : ૨૦૧૫-૧૬

ગુલાબ એ ગ્રીક માન્યતા મુજબ પ્રેમ અને સુંદરતાની દેવીનું પ્રતિક છે. ગુલાબ એ આજે વિશ્વમાં પ્રથમ નંબરનું લોકપ્રિય ફુલ છે. છેલ્લા દાયકાથી દિન પ્રતિદિન ફુલોની ખેતીનું મહત્વ તેમજ ઉત્પાદન વધતુ રહ્યું છે.

ગુજરાતમાં વડોદરા, અમદાવાદ, નવસારી, વલસાડ તેમજ ડાંગ જીલ્લાઓમાં આશરે ૧૮૫૦ હેક્ટર વિસ્તારમાં ગુલાબની ખેતી થાય છે. ગુલાબના ફૂલોમાથી ગુલાબ જળ, ગુલકંદ અને વિવિધ પ્રકારની ચીજ વસ્તુઓ પણ બને છે.

ગુલાબની જાતો:—

૧. હાઈબ્રીડ ટી

(અ) વિદેશી જાતો:— અમેરીકન, ડચ, ગ્લેડીયેટર, પેરેડાઈઝ, બ્લુમુન વગેરે

(બ) ભારતીય જાતો:— સુગંધા, અર્જુન, રક્તગંધા વગેરે

૨. ફ્લોરીબન્ડા

૩. પોલીએન્થા ગુલાબ

૪. વામન (મિનિયેચર) ગુલાબ

૫. વેલીઆ ગુલાબ

જમીનની તૈયારી

સારી નીતાર વાળી મધ્યમ કાળી ફળદ્રુપ ગોરાળુ જમીન ગુલાબની ખેતી માટે વધુ અનુકુળ આવે છે. ગુલાબના વાવેતરની જમીનને સૂર્યપ્રકાશ માં ૧૫ થી ૨૦ દિવસ સુધી તપાવવી અથવાતો જંતુ, નીંદણ કે કૃમીવાળો વિસ્તાર હોય તો તેનો સોઈલ સોલરાઈઝેશન દ્વારા નાશ કરવો. ગુલાબને વધુ સૂર્યપ્રકાશ મળી રહે એવી જગ્યા પસંદ કરવી જોઈએ. ગુલાબનું વાવેતર બે લાઈન વચ્ચે ૧૦૦ સે.મી., બે છોડ વચ્ચે ૧૦૦ સે.મી. અંતર તથા જોડીયા હાર વચ્ચે ૨૦૦ સે.મી. અંતર રાખી રોપણીની જગ્યાએ ૩૦ સે.મી. ના ખાડા ખોદી જમીનને ખુબ તપવા દેવી જરૂરી છે. ત્યાર બાદ જરૂરી સેન્ટ્રીય ખાતર નાખી ખાડા પુરી દેવા જોઈએ.

સંવર્ધન

દેશી ગુલાબનું સંવર્ધન કટકા કલમ અથવા ગુટીકલમથી કરવામાં આવે છે. જ્યારે હાઈબ્રીડ ગુલાબનું સંવર્ધન આંખ કલમ થી કરવામાં આવે છે.

ફેર રોપણી

ગુલાબનું જોડીયા હાર પધ્ધતિમાં વાવેતર કરવા માટે મુખ્યત્વે હાલમાં ગ્લેડીયેટર

ગુલાબનો વિસ્તાર દીન પ્રતિદીન વધતો જાય છે. જેની ફેર રોપણી માટે જુલાઈ—ઓગષ્ટ માસ વધુ અનુકુળ આવે છે.

પિયત અને ખાતર

ગુલાબના પાકમાં પ્રણાલીકાગત પિયત પધ્ધતિ કરતાં ટપક પધ્ધતિથી પિયત તથા ખાતર આપવામાં આવે તો ફુલોના ઉત્પાદનમાં સારો વધારો મેળવવામાં પડેલ છે.

ટપક પધ્ધતિની વિગત:—

લેટરલ અંતર:— ૩ મીટર

ટપકણીયાની સંખ્યા:— બે છોડ વચ્ચે ૧

ટપકણીયા વચ્ચેનું અંતર:— ૧ મીટર

ટપકણીયાની ક્ષમતા:— ૮ લીટર / કલાક

ટપક પધ્ધતિના ફાયદા

૧. પાણીની બચત

૨. ખાતર મજૂરીમાં બચત

૩. ફુલો વહેલા આવે

૪. ફુલોના ઉત્પાદનમાં વધારો

૫. ફુલોની ગુણવત્તામાં વધારો

પિયત

શિયાળો ૧.૫ થી ૨ કલાક, ઉનાળો ૨ થી ૩ કલાક

નીંદણ નિયંત્રણ

ગુલાબના પાકની શરૂઆતની અવસ્થામાં છોડ નાના હોય ત્યારે આંતર ખેડ કે ગોડ કરવા અને જરૂરીયાત પ્રમાણે નીંદામણ કરવું જોઈએ. વધુમાં નીંદામણ નિયંત્રણ માટે પાકના મૂળ વિસ્તારમાં કાળા રંગનું પ્લાસ્ટીક આવરણ (આશરે ૫૦ માઈક્રોન) ૫૦% મૂળ વિસ્તારને ઢાકીને કરવાથી આશરે ૮૦ થી ૯૦ ટકા જેટલું નીંદણ નીયંત્રણ કરી શકાય છે અને ફુલોની ગુણવત્તા પણ સુધરે છે.

ખાતર

ગુલાબના છોડને તંદુરસ્ત હાલતમાં જાળવવા તેમજ ગુણવત્તા વાળા ફુલો મેળવવા માટે નીચે દર્શાવેલ સમય મુજબ ખાતર આપવું.